

[Ole Bjørn Kraft.]

førte op til den 9. april, var en beundringsværdig politik, en klog politik. Denne politik var ikke udtryk hverken for forudseenhed eller for klogskab eller for forståelse af kampens karakter, således som den formede sig i Europa. Det, der skete, var en politiks sammenbrud, en sørgelig og beskæmmende konsekvens af undladelser og fejlslutninger, som vi alle må dele ansvaret for, gennem årene op til krigens udbrud og i tiden fra krigens udbrud indtil den 9. april.

Jeg vil ikke sige mig fri for et medansvar. Jeg synes, at vi fra det konservative folkepartis side gjorde, hvad vi kunne, og ved gennemlæsning netop i disse dage af de historiske beretninger fra disse år er vi blevet bestyrket i, at vi gjorde så meget, vi kunne, med den politiske magt, vi havde. Men man kan altid spørge, og jeg har spurgt mig selv mange gange: Har du gjort det ivrigt nok, stærkt nok, glødende nok, dygtigt nok? Jeg er kommet til det resultat, at det kan man aldrig sige man har. Man må dele skæbne med sit folk, og man kan ikke stille sig op og sige, at man alene ved; men jeg ved, hvad vor hensigt var, og jeg ved, at de forslag, vi havde stillet, ville have givet landet en anden stilling end den, det fik.

Nu befinder vi os, og det har vi grund til at takke en højere magt for, i en helt anden stilling. Vi har draget lære af vore erfaringer. Neutralitetspolitikken utilstrækkelighed er blevet afløst af det atlantiske samarbejde. Men stadig taler til os røsten fra den 9. april om at være forberedt også på det usandsynlige, på det uventede. Derfor vil jeg gerne på denne dag, hvor minderne om den ydmygende skæbne, der ramte os, taler så stærkt, slutte med at sige, at nu da der ikke længere er tvivl om, at vi har forpligtet os til at gennemføre kampen, må vi også på alle områder indrette vort beredskab således, at vi bliver i stand dertil i enhver situation, så vi ikke kan overrumplens og vort forsvar sættes ud af spillet.

Frøde Jakobsen: De ting, vi drøfter her i dag, har ikke noget med partipolitik at gøre, og jeg finder det beskæmmende, om nogen forsøger at drive partipolitik på dem. Jeg for mit vedkommende ønsker at tale frit om de ting. Det er, når alt kommer til alt, dem, der er skyld i, at jeg står her i dag — dem

der er grunden til, at jeg overhovedet har fået med dansk politik at gøre.

Det er med ejendommelige fornemmelser, jeg står overfor opgaven. Det, vi drøfter her i dag, det var engang det, som vi brændte efter under besættelsen. Når Danmark var frit, ville vi have svar på alle de spørgsmål, der havde pint os. Det var det, der optog os, der i efteråret 1943 skrev pjecen „Når Danmark atter er frit“. Ved at læse denne pjece igennem igen fyldes man med en mærkelig stemning. Det er som et blik tilbage i et andet liv, og samtidig står der intet væsentligt i den pjece, som jeg ikke stadig mener er rigtigt. Det er en ejendommelig fornemmelse, fordi jeg mener, at opgaven stadig er betydningsfuld, og samtidig føler jeg, at den er smuldret mellem vore hænder, at det er en opgave, som ingen i dag kan aftvinge tilstrækkelig interesse. Følelsesmomentet er væk; det er 15 år siden; hovedpersonerne er døde; folk, der har spillet en omstridt rolle under besættelsen, er i dag udenfor dansk politik.

Jeg mener, at denne sag er grebet forkert an. Jeg siger det ikke i selvtretfærdighed, for mon ikke det er frihedsrådet, der først har rejst kravet om en parlamentarisk kommission. Det skete netop i pjecen „Når Danmark atter er frit“, og denne pjece er helt og fuldt tiltrådt af kommunisterne. Det er ikke, fordi jeg tror, at man ved en anden fremgangsmåde ville være nået til et væsentligt andet resultat, men jeg tror for det første, at man ville have nået det hurtigere. Man behøver bare at se til Norge. Der var man færdig i 1946. Jeg tror, det ville have været en fordel for alle parter. Det er et uhyre materiale, der er samlet ind, men jeg spørger mig selv, om man ikke vidste alt det, der er væsentligt, allerede i efteråret 1945, i hvert fald i december 1946.

For det andet ville man med en ikke-parlamentarisk kommission have stået stærkere overfor mytedannelsen. Mytedannelse kan ikke undgås. Der er kredse, der moralsk, og forøvrigt også pekuniært, holder sig i live ved at lave myter. Vi er nogle, som, hvis vi skulle gendrive alle urigtige rygter om os, i hvert fald måtte opgave alt andet arbejde. Men man kunne have stået stærkere overfor de myter. Det, man nu må ønske, er ro om de ting. Jeg har selv fundet, at kommissionsberetningerne tit var forstemmende